

Statens vegvesen

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Att: Kjersti Nikolaysen

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Jan Erik Lien - 22073556

Vår referanse:
2006/110650-004

Deres referanse:
06/2198- KJN

Vår dato:
12.02.2007

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK: AS	S.BEH: KJN
16 FEB. 2007	
S.NR.: 06/2198-6	AVSKREVET:
ARKIV: 008.2	

200606313-40

Høring - Forslag til ny forskrift om identitetskort på bygge- og anleggsplasser

Vi viser til deres brev av 4. januar 2007.

Statens vegvesen har en del kommentarer til det oversendte høringsforslaget til ny forskrift om identitetskort på bygge- og anleggsplasser.

Totalt sett virker forslaget noe uferdig. Det mangler avgrensninger som burde vært gjort og som vil kunne skape problemer i praksis. Forslaget virker noe rotete og kan på enkelte punkter være selvmotsigende. Det er også lite trolig at kravet om ID-kort vil ha en så stor innvirkning på HMS på bygge- og anleggsplassene som forslaget beskriver. Den store innvirkningen vil være på kontrolliden i forhold til sosialdumping. Det virker som om tidspunktet for ikrafttredelse er viktigere enn innholdet.

Det er imidlertid bra at det tas ut av byggherreforskriften og blir en egen forskrift hjemlet i Arbeidsmiljøloven. Siden kravene til ID-kort henger nøye sammen med kravet om føring av oversiktslister (byggherreforskriftens § 14) burde også denne bestemmelsen tas ut av byggherreforskriften og hjemles i Arbeidsmiljøloven. Oppfølging av at bestemmelsen etterleves, kunne formuleres som oppgaver for koordinator for gjennomføring etter byggherreforskriften.

Krav rundt utstedelsen av ID-kort

Det er bra at det blir ett felles ID-kort med statlig utstedelsesansvar inkl. kontroll fra registre og sikkerhetslementer på nivå med førerkort. Krav til kortutsteder i forhold til innsyn i taushetsbelagte registre må imidlertid vurderes nærmere, se pkt om kortutsteder nedenfor.

Det bør – for å spare tid - legges opp til en mest mulig automatisert kontroll av registre slik at det på kort tid kan gis tilbakemelding dersom ID-kort ikke kan utstedes og hvorfor/hvor mangelen er (hvilke(t) register). Det er positivt at utstedelse av ID-kort ikke blir noe enkeltvedtak.

Hvilke registre en person skal være oppført i bør være enkelt tilgjengelig slik at man ikke får unødige forsinkelser. Her er forskriftsforslaget "ullent" og byråkratisk.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

a) Kortutsteder – ikke nødvendigvis norsk

Sikkerheten i forhold til kortutsteder og innsyn i taushetsbelagte registre må vurderes bedre. Kontrakten er så stor at den må ut på EØS-anbud. Det er derfor ikke gitt at utstedelsen vil skje i Norge. I og med at kortutsteder skal ha innsyn i taushetsbelagt informasjon, bør forslaget legges fram for Post- og teletilsynet og Nasjonal sikkerhetsmyndighet før avgjørelsen kan fattes. Det kan også tenkes at personer som oppholder seg i landet i skjul for andre myndigheter, lettere kan bli røpet ved en eventuell utenlandsk kortutsteder.

b) Papirkvittering

Det å kunne jobbe uten ID-kort, men med en papirkvittering på at ID-kort er bestilt, vil kunne bidra til uoversiktlige forhold da ikke alle likevel behøver ID-kort for å jobbe på plassen. Det blir vanskeligere å følge opp. Sannsynligheten for å bli tatt vil være svært liten og et slikt unntak fra at ALLE må bære ID-kort vil bidra til unndragelser og at forholdene ikke blir slik man forventer. Straffen er også relativt liten - så risikoen ved å ta inn folk uten ID-kort vil ikke være stor. Useriøse aktører vil kunne gamble på dette.

For kortvarige jobber, vil jobben kunne være avsluttet før ID-kortet er skrevet ut. Resultatet vil være at arbeidsgiveren avbestiller kortet – de ønsker jo ikke å betale for neste arbeidsgiver – i den grad de i det hele tatt vil ta seg bryet med å bestille kort. Dette vil bidra til utvanning av forskriften.

c) § 3 tredje ledd

Det legges opp til at det skal sendes kopier av utenlandsk dokumentasjon for utenlandske arbeidstakere (§ 3 tredje ledd). Det er et utbredt problem med forfalskninger i bl.a. Øst-Europa. Noe som vil være vanskelig for de fleste arbeidsgivere – og spesielt mindre firma - å kunne kontrollere/finne ut av. Hvordan ser et ekte dokument ut? En annen sak er at for eksempel polske førerkort kan være stemplet med blekk for gyldige førerkortklasser – alternativt kan stampelet være preget inn i førerkortet. Kopi av sistnevnte vil ikke kunne vise gyldige førerkortklasser... §3 tredje ledd blir derfor nærmest en umulig oppgave for arbeidsgiver. Det er ikke uten grunn at det tar tid for bl.a. Politiet å sjekke identitet til utlendinger. Og de har profesjonelle folk til arbeidet.

Gyldighet, språk m.m.

a) Gyldighetstid på kortene

En gyldighetstid på maksimalt 2 år synes kort. Funksjonskontraktene som benyttes innen drift og vedlikehold av veger, er for eksempel på 5 år. I og med at ugyldige kort skal sendes tilbake til utsteder, bør det kunne være lenger maksimal gyldighetstid enn bare 2 år.

b) Kontraktslengde for kortutsteder

Det er foreslått at kontrakten med kortutsteder skal vare i 5 år. Det synes kanskje å være litt kort – i alle fall dersom gyldighetstiden for kortene blir 5 år. 8 – 10 år vil kanskje være bedre for å få kontinuitet og best mulig oppfølging av ugyldige kort.

c) Ugyldige kort – misbruk – forslag ift. føring av oversiktslister

Det pålegges arbeidsgiver å sørge for at arbeidstaker innleverer kortet ved gyldighetstidens utløp og når vedkommende slutter i arbeidet og at kortet returneres til kortutsteder for makulering/ugyldiggjøring. Det sies ingenting om hvordan gyldigheten av kortene skal kunne sjekkes og mye tyder på at kontrollen av gyldighet ikke vil være enkel for arbeidsgiverne. I en

useriøs bransje vil det være enkelt å melde kortet tapt, men bruke det på nye byggeplasser. Mye tyder på at oppdagelsesrisikoen vil være liten (i alle fall etter den første oppstartstiden).

På bakgrunn av det ovenstående burde bestemmelsene i byggherreforskriften § 14 om føring av oversiktslister settes inn i denne forskriften. Oversiktslistene bør også omfatte ID-kortnummeret på arbeidstakerne for å få den tilsiktede virkningen av ID-kort og oversiktslister. Disse listene burde kunne sjekkes elektronisk mot gyldige ID-kort for lettere å kunne avdekke misbruk/falske/ugyldige kort. Samtidig burde plikten til å føre oversiktslister flyttes fra HMS-koordinatoren til hovedbedriften/bedriften som har samordningsansvaret etter arbeidsmiljøloven. Det vil plassere ansvaret nærmest de som har informasjonen. Ingen er nærmere enn arbeidsgiver til å gi de opplysninger om den enkelte arbeidstaker som skal føres i oversiktslistene.

Forskriftens virkeområde

Det er uklart om byggherren selv må ha ID-kort. Dette bør klargjøres og sies eksplisitt i forskriften.

a) Forholdet til privatpersoner/forbrukere (les også private byggherrer)

Høringsbrevet side 6 første avsnitt under "Forskriften § 2 Virkeområde" er inkonsistent. Forslaget sier at "alle virksomheter/enkeltpersonforetak ... skal være omfattet av plikten til å utstyre arbeidstaker med id-kort". Siste setning i avsnittet lyder: "Forslaget innebærer også at private personer som bygger eller utbedrer hus eller hytter (forbrukere) vil være omfattet av plikten til å ha id-kort."

En privatperson er sjeldent en virksomhet eller et enkeltpersonsforetak og vil derfor ikke kunne tilfredsstille kravene til oppføring i registre for å kunne få utstedt ID-kort. Det virker dessuten helt urimelig om huseieren (forbrukeren) må betale kr 100 – 120 for å få et ID-kort for å male huset sitt selv! Dette har overhode ikke noe med HMS å gjøre og står også i sterkt kontrast til at profesjonelle i støttefunksjoner som for eksempel leverer varer til en bygge- og anleggsplass ikke behøver ID-kort. Det blir videre helt umulig å følge opp. En annen sak vil det være når forbrukeren kjøper tjeneste hos andre for eksempel en maler (å male huset er vedlikehold og vil derfor være underlagt forskriften).

b) Unntak fra krav om ID-kort for støttefunksjoner m.m. på plassen

Det er foreslått at bare selve bygge- og anleggsfunksjonene på en bygge-/anleggsplass skal har krav om bruk av ID-kort. Dette blir uoversiktlig og vil utvanne hensikten med forskriften. Det er mye vanskeligere å føre kontroll med at de som skal ha ID-kort virkelig har det når mange på plassen ikke behøver ID-kort. Så lenge det er snakk om et konkret, avgrenset arbeidsområde, bør alle som skal oppholde seg innenfor området bruke ID-kort. Eneste mulige unntak er byggherren selv da han ikke jobber på oppdrag for noen.

Et slikt pålegg for alle på plassen vil bidra til at for eksempel renholdspersonale også kan få akseptable lønns og arbeidsvilkår. Det er mange renholdere som kommer fra Øst-Europa og som kan være utsatt for sosial dumping på samme måte som bygg- og anleggsarbeidere, men de er i hovedsak kvinner. De bør likevel ikke være mindre verdt/ha dårligere forhold enn ellers. De er også en del av totalkostnadene for anlegget slik at pris er også her avgjørende. Dersom det blir vanskeligere å bedrive sosial dumping med bygg- og anleggsarbeidere, vil problemet bare flytte på seg og kvinnene står ofte enda svakere enn mennene.

På bakgrunn av det ovenstående bør alle på bygge- og anleggsplassene (inngjerdet) bære ID-kort synlig evt med unntak av byggherren (i alle fall forbrukerbyggherren). Det bør også vurderes om det er behov for å bære et ID-kort synlig der hvor det bare er for eksempel en arbeidstaker tilstede.

c) Forevisning av ID-kort til hvem?

Arbeidstaker skal på oppfordring vises til HMS-koordinator, verneombud, Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet. Det synes svært underlig at ikke Politiet er nevnt i denne oppramsingen. En annen sak er at byggherren selv også burde kunne kreve å få se ID-kortet – ikke bare gjennom HMS-koordinatoren. Byggherren har et så vidt stort ansvar og blir tatt tak i for så mange ting i et bygge- og anleggsarbeid at han selv bør kunne kreve å få se ID-kortene til de som arbeider for ham.

HMS

a) Bære ID-kortet godt synlig

ID-kortet skal etter § 6 bæres godt synlig. Hvordan skal dette gjøres i praksis? Å ha det hengende i en snor rundt halsen kan i mange sammenhenger være farlig og kan i verste fall føre til kvelning. Å feste det utenpå en lomme vil lett kunne føre til at man mister kortet. De færreste arbeidsklær er utstyrt med plastlomme til slike kort og en slik plastlomme sprekker også fort opp.

b) Bedrer ID-kort HMS?

Høringen gjør gjentatte ganger et nummer av at de mener at HMS blir bedre av at arbeidstakerne skal bruke et ID-kort. De sies endog at det vil kunne ha en effekt (positiv) på skadetallene. Det er nok lite trolig. Presset på arbeiderne kan bli høyere fordi kostnadene øker og det kan bidra til flere ulykker og uønskede hendelser. Dessuten er det ikke lagt opp til noe godt kontrollregime som gir en stor risiko for å bli oppdaget. Forskriftsmakerne har nok en litt for overdreven tro på effekten av forskriften. ID-kortkravet vil ha en effekt på sosial dumping, men det påvirker ikke effektivitetskravene og krav til inntjening. Et språkkrav vil nok ha en vesentlig større innvirkning på sikkerheten på plassen.

Ikrafttreden

Det sies at forskriften skal tre i kraft i februar 2007. Det er alt for tidlig. Det er flere ting som må avklares først bl.a. i forhold til Post- og teletilsynet/Nasjonal sikkerhetsmyndighet i forhold til innsyn i taushetsbelagte registre i forhold til evt. utenlandsk kortprodusent. Dette MÅ sjekkes FØR ikrafttreden av forskriften. Det vil være for dumt om man må utsette en vedtatt ikrafttreden nok en gang for det samme regelverket.

I tillegg bør forholdene til Sentralskattekontoret for utenlandssaker (SFU) avklares først slik at aktuelle registre kan oppgis.

Det bør også ryddes opp slik at det blir entydig og enkelt å følge opp bruken av ID-kort.

Ved en framtidig ikrafttreden, vil det kunne være mulig at kortene er utstedt når forskriften trer i kraft og dermed ikke vannes ut allerede ved ikrafttredelsestidspunktet. Det er mulig at 1. januar 2008 kan gå dersom alle involverte jobber meget raskt. En ikrafttreden per 1. januar er også lettere å forholde seg til for alle som forskriften berører og det er lett å informere om slik at det ikke finnes noen unnskyldning.

Det virker også som om utformingen av ID-kortene ikke er ferdig enda. Slikt arbeid tar også tid og man skal også legge inn sikkerhetselementer. Alt dette må være på de nærmeste avklart før man kan gå ut på anbud til mulige kortprodusenter. Det virker derfor ikke realistisk at kortene skal være ferdige til høsten 2007.

Utbyggingsavdelingen
Med hilsen

Lars Akshes
Utbyggingsdirektør

Eirik Øvstedal
Seksjonsleder